

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Rojaki!

Svitli cesar je z najvišjim patentom dne 22. maja l. 1879. razpustil državni zbor po šestem njegovem delovanju in razpisati dal nove volitve. V tako važnem trenutku se pač spodobi, da vsak narod, vsaka politična stranka nekoliko pogleda nazaj na izkušnje poslednjih let, da tako do dobra poizvé, po katerem potu jej je dalje hoditi. Več kakor 18 let je minolo, odkar je preuzvišeni naš cesar podelil ustavo, ter narodom dal pravico poslance voliti. Smeli smo tedaj pričakovati, da bo zdaj, ko tudi prebivalstvo po svojih poslancih upliva na javne zadeve državljanske in pri postavo-dajanju sodeluje, vse šlo na boljše v dušnem, gmotnem, posebno gospodarstvenem oziru, da bodo podeljene nam pravice in svobode se lepo udomačile, utrdile in se krepko razvijale. Ali se je to res zgodilo? Smo li kaj tacega učkali? Ali nam veselje nij pō vodi splavalo tako, da smo si v nemirnih strahéh zastran svoje bodočnosti?

Izvoljeni poslanci bili so po svojej večini taki, da so privolili v razklanje cesarstva na dva kosa, to pa tako nesrečno, da čeravno izhodnji kos ali ogerske dežele samo 30% doplačujejo k skupnim stroškom za vojsko in vnanje zadeve, mej tem ko naše dežele ostalih 70% zadeva, vendar Magjari povsod prvo in zadnjo besedo imajo in vse strahujejo v notranjej politiki, pa tudi zunanjej. V obeh delih zdaj, po tako zvanem dualizmu razklane Avstrije, začeli so hudo pomnoževati državne dolgove. Naredili so novih dolgov okolo 1000 milijonov goldinarjev. Ob enem so v zadnjih 10 letih potroške za državne zadeve tako povišali, da jih skoraj ne moremo več ladati, mej tem pa je ljudem začelo imetje giniti in dohodki zmanjšavati se, da nas je

leško strah in groza. Pogosto se zgodi, da po strogem iztérjevanju zaostale dače posestniki tako oslabijo, da ne morejo dalje gospodariti, pa se vé, tudi nobenih davkov več plačevati. Zlasti trpijo kmetijski ljudje in manjši obrtniki. Ti propadajo in se zagrezavajo v čedalje strahovitnejše siromaštvo. Uprava ali način, kako so razne naše gospodske nastavljenе, je preveč zamotan, predrag in ob jednem neukreten, in torej brezuspešen. Dolgo in teško čakamo, da bi se predrugačil način civilnega pravdanja, pa vse se je zavleklo; da, celó malih in v prid kmetiskim ljudem nujno potrebnih pre-naredeb pri nekaterih postavah nijsmo mogli doseči. Gledé na pravice našega slovenskega jezika v šolah ostaja § 19 državnih osnovnih pravic še vedno le na papirju. Posebno mi Slovenci imamo v tej zadevi mnogo britkih izkušenj in uzrokov do pritožeb. Izvrstni profesorji in učitelji domačini, možje zavolj svojih vednostij in značajnosti obče spoštovani, bili so iz dežele, iz domovine prestavljeni, mej tem so pa naše srednje šole nadzorovali taki možje, ki našega slovenskega jezika čisto nič ne razumejo.

Kako fabrike, obrt, posebno pa kmetijstvo propada, to gledamo žalostnim očesom vsak dan. Tem bolj pa se je v pretečenej šestletnej dobi delovanja državnega zbora šopirila mnogovrstna izpridenost, sleparstvo in zapravljivost.

Zoper tolike napake večina dozdanjih poslancev nij našla nobenih pomočkov. Ona nij imela ne pravega spoznanja za to, cesar je narodom treba, ne srca za njih blagor, najmanje pa za nas Slovence.

Uzrokov temu nij treba daleč in dolgo iskati. Glavni uzrok so zdanji umetno sestavljeni volilni redi. Iz teh se je rodilo naše le navidezno ustavno življenje, je pognal novi in

prenapeti centralistični sistem. Volilni redi so krivi, da po raznih naših zastopih n. pr. okrajnem zastopu, deželnem, državnem zboru, ne obvelja to, kar ljudstvo želi in bi mu res bilo na korist, ampak to, kar kaka posamezna gospodstvaželjna stranka hoče in tej koristi.

Namesto da bi se bilo pri sestavi volilnih redov postopalo po strogej pravici, se je po nenaravnih sredstvih pomagalo v obeh delih države do gospodstva strankama, pri nas nemško-ustavovernej, na Ogorskem pa magjarskej stranki. Zdaj se v tej reči stvari obračajo na bolje. Kajti mnogo je uže tudi pri nas takih mož, ki so prej našim terjatvam kljubovali in stali v nam sovražnem taboru, a zdaj sprevidajo svojo pomoto in želé z nami spraviti se. Pravijo, da jih je volja pripoznati in privoščiti vsakej narodnosti dejanske jednakopravnosti v našej vzajemnej domovini. Priznavajo, da je treba vsem vzajemno in složno postopati, ako hočemo, da bo res boljše v naših političnih, gospodarstvenih in družbenkih zadevah. Ne zametujemo ponudene nam prijazne roke, pozabiti hočemo in iz spomina si izbrisati krivice in škode, koje smo pretrpeli v poslednjih letih vedne vojske in britke borbe. Radi sodelujemo za vzajemno pravo, svobodo in zboljševanje naših toliko nesrečnih razmer. Vendar za narodno jednakopravnost, za svobodno gojenje svoje slovenske narodnosti terjamo postavnih poroštev. Brez teh nij misliti na mir in spravo. To terjamo in moramo terjati uže kot svojo naravno pravico, pa tudi zavolj mnogovrstnih keristij, ki dobajajo celej človeškej družbi, vsej državi, kadar prebivajo v njej zadovoljni narodi, imajoči vse pogoje razvitka na narodnej podlagi. Narod, ki to pogreša, je nezadovoljen in s časoma propade duševno in gmotno in naposled zgine. Terjamo torej dejanske

Listek.

Kosmas Makabejec.

XV. *)

Visoka kr. dvorska kancelija obnašala je imenovati našega Kosmasa Makabejca prislužnikom v obsegu banskega stola s pripomočjo godišnjih 315 gold., a predsedništvo banskega stola dodelilo ga je na službovanje k sodbenemu stolu v Požegi. Ta poslednja okolnost nij bila preprijetna za Kosmasa, čeravno mu je 315 goldinarjev na leto prav potrebno bilo; imel je namreč razen nekaj pameti v glavi tudi srce v prsih, kakor vsak navaden človek njegovih let, in to se je bilo poslednji čas precej trdno zveznilo v Zagrebu.

Na mogočnost, v Zagrebu ostati, nij mislil, ker mu je manjkalo vsake protekcije, am-

pak v Požego iti, se mu je itak zdelo preda-leč. Premišljeval je nekoliko nočij svojo sitno situvacijo in pri tem je prišel do spoznanja, da je nazadnje vse eno, kamor pride, ker človek ne vé nigdar prav, kje ga čaka sreča ali nesreča.

„Oženiti se itak ne bi mogel še, zavoljo svojih 315 gold. na leto, zaročnica še nij prekoračila 16. leto, a počakala me bo gotovo — če si ne bo mej tem izbrala drugega — si je mislil — potem je pa tudi iz krščansko-katoliškega stališča nevarno za dušni blagor človeka, če je preblizu svoje nevesti“. Tako je modroval en čas, potem je pa rekel, da bo šel gledat v Požego. Oprezen kakor je bil naš novi avskultant, se nij kapriciral, da mora biti ta ali ona njegova, a nobena druga, ampak mislil si je, če ne bo te, bo pa katera druga. Zato je uže par let nabiral materijal, t. j. obračal je svoje oči po lepem svetu in zabilježil si je bil do 20 interesantnih devi-

skih imen v svoj dnevnik, potem pa, ko jih je uže dosti bilo predbilježenih, je rekel: „iz-mej teh bo ena moja“, katera, o tem še nij bil na čistem. „Izbirati je bilo lahko in imena pisati v protokol, ali kaj bo, če povprašam eno ali drugo? — Če zve katera, da služim 315 gold., se mi vtegne smejati,“ je dejal, in smešnega se delati, tega nij hotel Kosmas nigdar ne. Zaznamovano je imel prav na koncu svojega registra eno deklico, še malo, s katero je enkrat plesal v „Dvorani“; ta se mu je precej detinska zdela, pa jo je enkrat na tihem vprašal prav prijazno, če je njegova? a ona mu je na to kar odgovorila: „neg' čija bi bila?“ tako, da sta se oba bila prestrašila, on vprašanja, ona svojega odgo-vora. Pri tem je ostalo, te se je držal Kosmas, bila je prva na svetu, katera mu je odprto povedala v lice, da je njegova, in katera je s tem zanetila v njegovem srci ne „strohfeuer“,

*) Glej št. 138 „Slovenskega Naroda“.

Jednakopravnosti za svojo slovensko narodnost in vsled tega preuredbo zdanjega, kmetškemu ljudstvu nemilega, pogubnega volilnega reda. To terjamo tem bolj, ker je kmetško prebivalstvo v našem cesarstvu najvažnejše, ter prenaša za državo največja bremena, žrtvuje največ v denarji in krvi. Velikoposestniki niso ničesar storili za kmetško ljudstvo. To uči skušnja poslednjih let, oni niso skazali se kot pravi zastopniki poljedeljskega prebivalstva. Le ako se volilni red spremeni na podlagi vsestranske stroge pravičnosti, tedaj dobimo pravi zastop v državnem zboru, tedaj smemo upati, da zavlada zaželjeni porazum mej cerkvo in državo, mir in zastopnost mej narodi, postavno varstvo vsem zoper krivico in izsesavanje delujočega ljudstva, zlasti od strani mnogovrstnega oderuštva, in tedaj bo tudi pogrešano blagostanje in ljuba zadovoljnost pri nas zopet doma!

Za prihodnje volitve 2. julija 1879 priporočamo, da izvolite sledeče kandidate v kmetških volilnih skupinah na slovenskem Štajerskem: 1. v sodnijskem okraju celjskem, vranskem, laškem, šoštanjskem in gornjegraškem z voliščem v Celji, potem v okraju brežkem in kozijanskem z voliščem v Brežicah blagorodnega gospoda **dr. Josipa Vošnjaka**, bivšega deželnega in državnega poslanca, praktičnega zdravnika; 2. v okraju ptujskem, ormoškem, št. lenartskem z voliščem v Ptuj, potem v rogačkem in šmarijskem z voliščem v Rogatecu, in v okraju ljutomerskem in gornje-radgonskem z voliščem v Ljutomeru, blagorodnega gospoda **Mihaela Hermana**, deželnega in bivšega državnega poslanca, odbornika deželnega odbora štajerskega in c. kr. okrajnega sodnika; 3. v okraju mariborskem in slov. bistriškem z voliščem v Mariboru, v konjiškem z voliščem v Konjicah, in v slov. graškem in marenberškem z voliščem v Slov. Gradcu veleblagorodnega gospoda barona **Hermana Gödel-na**, dvornega svetovatelca na Dunaji.

Prva dva moža pozna in časti vse naše ljudstvo kot svoja mnogoskušena, najzvestejša, najdelavnejša boritelja. Ono jima bo na dan nove volitve sijajno pokazalo svoje spoštovanje in hvaležnost. Jednako z dobro vestjo pa zamoremo slovenskim volilcem priporočati tudi tretjega kandidata, veleblagorodnega gospoda barona Gödel na, za veliki mariborski volilni okrog, ki ga je do zdaj zastopal — tujec. Gospod baron Gödel je rodom in srcem Slo-

venec, on pozna naše razmere in potrebe, po lastnih zaslugah je dosegel visoko čast v državi in je prepričan o pravičnosti naših terjatev. Častitljiva vseskozi nedotakljiva značajnost njegova in dana možka beseda nam je porok, da se bo za naše koristi vsestranski potegoval.

Zato, dragi rojaki, stopite možki in složni na volišče, in dajte svoje glasove odločno možem od nas priporočenim na srečno zmago naše pravične reči. Vendar tudi pri volitvah volilnih mož bodite uže oprezni in previdni. Udeležite se številno volitev. To je znamenje politične godnosti! Tako častite sebe in svoje izvoljence! Podučite one, ki so še v zmotah in mej odpadnike zahajajo. Bodite potrpežljivi z njimi! Saj se krči njih število od leta do leta! Bodite podpora omahljivim, sami pa bodite srčni in odločni, da bo dan volitve nam štajerskim Slovincem dan narodne zmage in veselja.

Bog nam živi cesarja!

Bog živi mili naš slovenski dom!

Maribor, 15. junija 1879.

Centralni volilni odbor slovenski.

Volitve v državni zbor.

Včerajšnji „Laib. Tagblatt“ prinaša oficijalni nemškutarški volilni oklic in nemškutarške kandidate. Nemškutarji ponujajo za Ljubljano renegata Dežmana, za dolenska mesta starega nemškutarškega zagrizenca Kromerja, ki misli baje v penzijo iti in na sive dni samo zoper Slovence s svojo nervozno divjostjo, ki je znana iz deželnega zbora, zabavljati in psovati; za notranjska in gorenjska mesta pa so postavili zloglasnega Vesteneka! Torej tri največje zagrizence in ljute sovražnike Slovenstva so postavili, in upajo, da jih bodo c. kr. uradniki volili. Zoper grofa Barbota so postavili dr. Julius Wurzbacha v dolenskih kmetških občinah.

Od narodne strani je postavljen za kandidata za dolenska mesta graščak Albin grof Margeri, ki je slovenski program za svoj sprejel, in obljubil v pričo več rodoljubov v Novem mestu, da vstopi v tisti klub, v katerem bodo drugi slovenski poslanci.

Iz Šent-Vida pri Zatičini se nam piše: Naznanjam vam, da so volitve v naši okolici: Št. Vid, Krka, Višnjagora brez izjeme v narodnem smislu izvršile se. Nemškutarjev

nikjer nij bilo k volitvi, poskrili so se, naprej vedoči, da morejo žeti le sramoto. V Zatičini, kjer je volila občina 4 volilne može, nasprotnikov nikjer nij bilo videti. S 30 glasov so voljeni domačini, mej njimi tudi pri zadnjih volitvah zarad možatega narodnega vedenja suspendirani starček, poštar Čož. Enako v drugih občinah fare Št. Vidske. Še celo v nemčursko gujezdo Veliki Gaber, kjer je bil nedavno Vesteneck od nekaterih svojih privrženec brez vednosti družih narodnih odbornikov voljen za častnega občana, sta izvoljena z veliko večino narodna dva volilca moža.

Prvi dopis, ki nam poroča iz prve in do zdaj jedine občine nam znane na Slovenskem, da so zmagali nemškutarji pri volitvah volilnih mož, došel nam je iz Lesec na Gorenjskem.

Iz Slovenske Bistrice se piše, da je tam tudi spodletelo Posseggu. Hotel je zbobnati volilni shod, pa volilcev nij dobil v nedeljo 15. junija. Iz krčem nalovljeni kmetje so mu pa ušli brž ko je začel govoriti, ker baje silno slabo govori.

O znamenjih zmage slovenske v mariborskem volilnem okrogu piše „G.“ „Cele fare so uže volile narodno: sv. Martin pri Wurmbergu in sv. Martin na Pohorju, sv. Ilj, Ruše. Narodnih volilcev imamo do sedaj v vsakej fari, večidel povsod večino. Pri sv. Juriju na Pesnici so prvič propali 3 nemčurji, ki so 13 let Seidla hodili božat. Sv. Križ, nekdanj zavetje Seidlijancev, pošlje na volišče 3 korenjake slovenske, mej njimi župnika Fideršeka, Slov. Bištriški okraj voli izvrstno za nas, mej volilci je tudi g. župnik Brezovšek. Pohorje bo bržčas vse naše, mnogo volilcev iz doline in polja, zlasti iz Makol. V konjiškem okraju so Oplotničanje izvolili 4 narodne moževe, Zreče varujeta volilca č. g. župnik Erjavec in vrli Peter Dobnik, št. Jungerto in Skomre g. župnik in volilec V. Geršak. V Slov. Gradcu izvoljeni so sami narodnjaki in v Marenbergu še le začnejo volitve! Bodi to ostalim v zgled in spodbudo!

Šolstvo in politika.

[Izv. dop.]

Mej raznimi točkami v svojih volitvenih programih navajajo razne stranke tudi šolstvo, kar kaže, kako eminentno politična zadeva je to, kakor je bila to uže prva ustanoviteljica

ampak pravi „grubenbrand“, kakoršen se ne da ugasniti tako lahko.

Poprej je mislil Kosmas, da je vsak zaljubljen človek en malo norikast, več ali manj, kakor nanese, in čuval se je dosti dolgo te sitnosti, zdaj se je pa tudi njega lotila ta bolezen, katera je epidemička pri mladeži v stanovitej dobi.

Tako so stale akcije, ko je imel Kosmas otiti v Požego; težko se je ločil, ali moral je, če je hotel priti do kruha, katerega je ravno tedaj bil željen bolj, nego kedaj poprej.

Spravil si je bil 15 gold. za pot, več nij mogel, in s tem se je podal prvokrat v svojem življenju s trebuhom za kruhom v Slavonijo. Historička sreča ga je spremljala vseskozi do Požege, a nij mu še bil poznat slavonski pregovor, ki pravi: „prva sreča — prazna vreča“, to resnico je skušal še le pozneje v Požegi.

Ravno je prevdarjal, bi-li potoval preko Siska in Stare Gradiške ali čez Katino in

Pakrac ali kodi, kar pride v Zagreb poštar iz Katine, svak Kosmasove tetke, ter mu prijazno ponudi do Katine svoj voz, kateri je imel prazen iti nazaj. — „Prenočil bodeš v kloštru Ivaniču pri fratirih — je rekel Kosmasu — in nesel jim boš kave in sladora v dar.“ Tako je bilo. Odpeljal se je iz Zagreba s svojo biblijoteko, prenočil je pri fratirih, kateri so ga bili odpeljali celo na neko apotekarsko svatbo, a sledeči dan se je uže šopiril po Katini, katera je tačas spadala pod jurisdikcijo požeškega sodbenega stola.

Šlo je vse srečno, Kosmas je še imel v žepu svojih 15 goldinarjev. Iz Katine se je vozil s pošto do Nove Gradiške, plačati nij bilo treba nič, ker je rekla poštarjeva gospa, da gre to na njen račun, a podjedno se je vozil požeški gradski kapitan, kateri mu je precej ponudil sedež na jednem vozu, ker prideta dva voza po njega do Nove Gradiške. — Dva voza? — Da, dva, zarad raz-

bojnikov nij varno se voziti z enim, če sta pa dva voza, je varnejše na cesti.

V Novej Gradiški je Kosmasov sopotnik obiskal svojega sina doktorja medicine, kamor je šel tudi Kosmas, ter je tam večerjal — zopet zastoj. Ob 10. uri na večer so zapregli konje in Kosmasa so precej hoteli spraviti na prvi voz, ali je rekel, da ne gre brez svoje literature, katera je ostala na pošti. Dokler so to prinesli iz pošte, je prešlo kake pol ure in potem je šlo ob mesečini čez Cernik napram Požegi. Prišedši do Brestovca ob eni po polnoči, so čuli streljanje, in ljudij je bilo nekaj na ulici. Kaj je? Kaj bi bilo, nič posebnega, pustahije so ravnokar porobili graščinskega provizora, in tam gori pri cerkvi sedaj streljajo. — „O blaženi vaš kofer s vašom literaturom vred,“ je vskliknil kapitan, „brez taistega bi bili ravno v roke prišli razbojnikom!“

Ob drugej uri popolnoči je zagledal Kos-

ljudskega šolstva, cesarica Marija Terezija pripoznala. Konservativna stranka ima zdaj v tej zadevi javno geslo: odstranjenje obligatne osemletne šolske dobe; razne (psevdo) liberalne stranke pa terjajo ravno nasprotno, namreč strogo vstrajnost pri obstoječih šolskih postavah, katerih kardinalna točka je baš osemletna šolska doba. To so sicer javno izrečena načela, katera se pa morajo smatrati nekako bolj „volitveni manever“, kajti znano je, da se sedanja tako zvana liberalna stranka z liberalno vlado vred nij strogo držala osemletne šolske dobe, in da tudi konservativna stranka se ne bode v zadevi omike osramotiti dala od pradedov, ki so bili vpeljali uže pred 80 leti v takozvanej „političnej schulferfassungi“ obligatno sedemletno šolsko dobo z enako zavezno nedeljsko šolo. Razumnemu človeku, kateri le nekoliko dalje vidi, morejo se taki volilni klici le smešni zdeti, ne more jim nikakoršne resnobe pripisovati. Ali morebiti po tem takem šolstvo nij „politikum“? Je, je, ali politične stranke bodo gledale le na to, da si ga v svoje roke dobé. Bvša psevdoliberalna stranka je avstrijsko šolstvo n. pr. skozi dobrih 10 let vodila. S kakošnim vspehom pa? Nemški narod v Avstriji more z njenim vodstvom v obče zadovoljen biti, kajti nemškej mladini se je v minolej dobi ponujalo obilo duševne hrane, nemškemu narodu sezidalo se je z lastno njegovo in nekoliko tudi z državno pomočjo veliko učilišč, katera so se z vsem potrebnim (in večkrat morebiti z nepotrebnim) preskrbela, nemškej mladini v korist nastavilo se je v nemških in polnemških krajih veliko učiteljstva, katerega je morebiti najmanj 1/4 slovenskega rođa. — Na ta način se je nemškemu narodu neizmerno koristilo, zato bremo od strani Nemcev v nemških novinah in slišimo od nemških poslancev v državnem zboru le hvalne himne na novo šolsko dobo. Le redke so tožbe od pravih Nemcev o stroških za šolstvo, kajti le malo nemškim občanam se je nekoliko preveč bremen v tej zadevi naložilo. Birokracija pa, katera je opravljala in še opravlja s šolstvom, nij tako neobčutljiva nasproti nemškemu učiteljstvu, ker je „meso od njihovega mesa“.

Slovani imajo pa nasprotno največj uzroka pritoževati se v zadevi šolstva nad sedanjim sistemom. Nas Slovane peče posebno to, da ravno v tako svobodnej šolskej dobi pod svobodnimi šolskimi zakoni toliko krivic trpimo. Našemu jeziku, v katerem edi

nem nam je vspešno podučevati in se izobraževati mogoče, nij privoščil se skoro najmanjši prostor v šolah ne, nam Slovencem n. pr. ne dajó niti ene slovenske preparandije in v šolske pisarne ljudskih šol in še celó v nje same vsiljuje se — tujščina. Ali bode morebiti v bodoče boljše? Ako zmagajo pri volitvah razne psevdoliberalne, nemške in nemškutarske stranke, preparirali se bodo razni slovanski narodi s pomočjo šolstva še dalje za Nemštvo in Prusijanstvo, nemško-birokratični šolski stroj sedanje stranke bode še dalje opravljal za nas Slovane pogubno delo.

Nam Slovanom, osobito Slovencem je poslati v državni zbor takih mož, ki se bodo v zadevi šolstva potegnili za pravice našega narodnega jezika in za avtonomijo v tej velevažnej stvari.

Zakaj naj bi naš slovenski kmet pomagal vzdrževati razne nemške zavode v domovini svojej in še celó zunaj nje, ko mu tako malo koristijo? Zakaj naj bi vzdrževal nemške šole po svojih slovenskih vaseh? Zakaj naj bi se mu dete le z nemščino ukvarjalo?

Dajte mu marveč nekoliko avtonomije v šolskej zadevi. Narod uže previdava po malem, kaj mu koristi, kaj mu je potrebno. Ljubezem do svojih otrok veleva staršem uže, koliko let naj jih v šolo pošilja, zdravje njihovih otrok, za katere radi skrbi, uže jim pravi, kakšno šolo jim treba graditi itd. Naj se naš narod ne obtežuje preveč, če ne se nam popolnem zgrudi, in namesto svobodnega kmeta imeli bodemo revni proletarijat, ki bode vsem silno nevaren.

V obče dajte v zadevi omikovalnih zavodov srenjam nekaj več avtonomije ali vsaj dopustite jim praktično uravnava. Naj povem tu o izgledu. Poznam revno gorsko občino, kakoršnih je morebiti več po Slovenskem. V njej je siromašno ljudstvo silno s cesarskimi davki obloženo. Poleg tega mora razen občinskih cest vzdrževati svojega duhovna, orglarja in tri javna poslopja: cerkev, duhovnijo in mežnarijo, katera so pa vsa vsled siromašnosti občinarjev v slabem stanu. V tej občini hočejo gospodske še šole in učitelja imeti. Nijsem sicer zoper poduk mladine, ali vendar ne odobrujem zidanja šole. Zakaj ne? Ako ima dežela novce za šolo in učitelja, naj ž njimi ona popravlja farovž, naj ž njimi slabo plačo duhovnu izboljša, in naj malo številce otrok duhoven v farovžu podučuje. V njej je prostora za šolo dovolj, in duhovnik néma skozi

6 dni v tednu skoro nikakoršnega dela. Ako pa vam je posvetni učitelj ljubši, pa nastavite samo tega v občino, brez duhovnika, kajti gotova resnica je ta, da v tej revnej gorskej občini nij dovolj dela za dva omikana človeka, in občani ne premorejo toliko, da bi dva omikana človeka rediti mogli. — Pri nas v Avstriji se je menda sploh pozabilo v sklad spraviti izobraževalne zavode — cerkev, šole (in urade) — z materijalnim blagostanjem narodov. Najprvo treba nam kruha, potem še le knjige, in sicer nam Slovencem slovenske knjige!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. junija.

„Pol. Corr.“ konstatira, da je vest, da se je rimska kurija branila obravnavati z Avstrijo zaradi uravnanja cerkvenih razmer v *Bosni*, neresnična, in da so vsi glasi o mobilizaciji in pripravah za vmarširanje v okraj Novi pazar same laži. Vlada bode odposlala najprej strokovnjake tja doli, da bodo ti povedali, kakšna pota da so. Od enkvetnega izida odvisi, kdaj, kam in ali da se bode vmarširalo, pri tem da so troški odločevalni.

Vnanje države.

Poročali smo, da je *Bolgarskej* podarila ruska vlada jeden del svojega podnavskega brodovja. Zdaj pa se telegrafira iz Sofije, da velevlasti ne pusté, da bi si napravili Bolgari svoje dunavsko ladijeve. — Bolgari zahtevajo, da se morajo vojničkej dolžnosti podvreči tudi judje in mohamedanje, česar se pa zadnji branijo.

Turčija se pripravlja, da bode albanško ozemlje z orožjem proti Grkom branila. Iz Novega pazara je poslala v Janino 8000 mož, baš tako pošilja vojake tja iz Bruse, Carigrada in Anatolije. V Prevezo dohaja vsak dan vojni materijal. Tedaj tudi novi dogovori, — ki pa se še nijso pričeli, — mej Turško in Grško zaradi poprav meja, ne bodo imeli Grkom ugodnega vspeha.

V *francoskej* zbornici je bila 17. t. m. predložena predloga, naj se zbornični opravilni red toliko prenaredi, da bode óni poslanec, ki je v zbornici zopetno razžaljivo govoril, izključen do konca sesije. Znano je namreč, da je v francoskej zbornici v zadnjem času bonapartovec Pavel de Cassagnac pregrobo napadal republikance in ministrom klical te dni v zbornici: „Vi ste vsi nepoštena vlada!“

Javlja se iz *Aleksandrije* 18. t. m.: Francoski konzul je šel h kedivu v Kairo in naznanil, da zahteva francoska vlada njega odstavljenje.

Iz *Algiera*, kjer se je vnel vstanek zoper Francoze, poroča se, da so francoski

mas senco požeškega grada, in kmalu zatim je stal pred gostilnico pri „Parobrodu“. Ali dva gosta sta uže bila tam, za tretjega nij več prostora. Šel je k „Jagnjetu“, pa tudi tam so uže imeli svoja dva gosta, in Kosmas je moral prositi, da ga pustijo pod streho. Na biljardu si je postlal in prespal je, kar je še bilo noči, a v jutro je stopil na prag, da vidi, kje je. Mestice mu je kazalo precej prijazno lice, no, predno je šel k sodniji, da položi prisego, ter nastopi službovanje, napisal je pisemce v Zagreb, v katerem je kratko javil, da je brez nevarnosti prispel do Požege. Potem je stopil na trg, kjer je uže stalo nekoliko gospodov na oglu pri Cillagovej lekarni, kateri so ga vsi prijazno pozdravljali, znajoči, da je prišel novi avskultant, katerega je uže vse, moško in žensko, težko pričakovalo, ker se je bilo zvedelo iz novin, da pride eden, ter je tudi predsedništvo sodb. stola dobilo o tem obavest.

Ker nij znal Kosmas, kje je v Požegi pošta, je povprašal enega na trgu stoječega gospoda za njo.

„Tamo kod popovske cerkve?“ je bil odgovor. „Popovska cerkva? nijso li vse cerkve popovske?“

„V Požegi ne, glejte, ona tamo je vlaška, ova je fraterska, ova jezuvitska, a ona je popovska.“

„A tako, hvala, sad znam!“ Precej se je bil Kosmas nekaj naučil, in je zopet postal malo pametnejši.

Za stan se je pogodil z nekim mestjanom na glavnem trgu tako, da bo plačal za vso obskrbo brez vina po 20 gl. mesečno. — Brez vina! to se je čudno zdelo Kosmasu, brez vina, in vendar ga je bilo po 2 gl. vedro na izbiro. — Košta je bila dobra, soba prijazna in topla, izgled krasen, samo brez vina — to je Kosmasa strašno ženiralo, ne zato, ker nij dobil vina pri obedu, ampak zato, ker ga je

dobival, še preveč, o poludne in na večer, pa če je hotel, tudi popoldne, doma ali pri katerem sosedu. Pri vsakem obedu je prišlo vina na stol, najprej en pehar, potem po dva, po okolnostih, če je bilo gostov, še več, in vselej je bila Kosmasova časa prva napolnena. To se mu je strašno žal videlo, „26 gl. služim, 20 plačam, 6 mi jih ostane, več ne morem plačati za obskrbo; brez vina bi lahko obstal, ali vselej mi ga natoči — iz milosti!“

Tako nij moglo ostati, čez tri mesece je odpovedal Kosmas stan, ter se je preselil k nekemu adjunktju svoje branže, kjer se sicer nij nagodil za obed „brez vina“, pa ga tudi nij bilo toliko in takšnega, kakor pri prejšnjem gospodarju; tudi pečenke so bile prav redke, no, Kosmas je bil zadovoljen, samo, da mu nij bilo več treba uživati čije milosti, ter jesti ali piti zastonj, ker je stal na lastnih nogah s svojimi 26 goldinarji na mesec.

vojaki prodrli 17. t. m. v vas Uled Dauds, ki je pa bila popolnoma zapuštena. Šerif in njegovi pristaši so pobegnili.

Dopisi.

Iz Gorice 19. junija. [Izviren dop.] Denes je bil občni zbor „Sloge“. Zbranih je bilo kakih 50 društvnikov in nedruštvenikov. Predsedoval je podpredsednik vikarij Mašera, kateri nas je osupnil s poročilom, da ostane društveni odbor gledé kandidata za državno poslanstvo pri svojem prvem predlogu, in da gorko priporoča Povše-ta. Poizvedeli smo tudi, da je gosp. Povše, kateri je bil odboru pismeno naznanil, da se odpoveduje kandidaturi, in da bi poslanstva ne prevzel tudi če bi bil voljen, to svojo objavo v tem zmislu preklical, da sprejme mandat, „če ga ljudstvo hoče za poslanca imeti“. Razprava je bila živahna, in ne brez različnih prizorov.

Vikarij Čerin je prav toplo priporočal dr. Tonkli-ja, a Povšetovci, katerih je bila navzoči večina, so ugovarjali in slednjič je pri glasovanji Povše dobil večino, dr. Tonkli manjšino glasov; več društvnikov nij hotelo voliti. Nekateri so ugovarjali, da je bilo glasovanje neredno, da nikdo nij pazil na to, ali so glasovalci zares udje ali ne, da nikdo nij kontroliral, koliko je glasovalcev in koliko oddanih glasov itd.

Slovenska inteligencija na Goriškem je sploh zoper Povšeta posebno zaradi slovenske kmetijske šole, ki bo razpala, če nje plačani učitelj na Dunaj gre.

Mnogi bi najraje videli, posebno duhovščina, da bi bil dr. Tonkli kandidat, kateri bi menda zoper Winklerja najlažje zmagal.

Če me vse ne vara, bode kljub Sloginemu sklepu mnogo volilcev za Tonklija, in če se jim z ozirom na položaj kakoršen je, Abramovci pridružijo, utegne kljub denšnjemu sklepu še Tonkli zmagati. (Vsakako naj se goriški Slovenci zoper Winklerja zedinijo. Dr. Tonkli je bil v narodnem oziru zmirom odločen, torej je tudi prav če on zmagal. Na osobne simpatije in antipatije patriotje ne gledajo. Ur.)

Domače stvari.

— (Kamniškega župana Kecla) mala pravda zoper urednika „Slovenskega Naroda“ zaradi prestopka tiskovnega zakona po § 19. bila je včeraj odložena, in ne vemo kedar se bode obravnavala. G. Kecla namreč nij bilo, niti njegovega zastopnika k sodnji, temuč poslal je le prošnjo za preloženje. Najbolje bi g. Kecl storil, ko bi, ker je od večine meščanov in mestnih odbornikov tako eklatantno nezaupnico dobil, kar brž res odstopil in vsej stvari pa tudi našej pravdi naradni konec storil. Kajti, da je prišel tist telegram iz Kamnika v naš list, ki je poročal o Keclovem odstopu, tega nij kriv nihče drug, kot g. Kecl sam. Tisti naših kamniških dopisnikov, ki nam je óno poročilo poslal, piše nam zdaj, da, če hočemo, lahko sodnijsko dokažemo, da je Kecl sam razširjavec bil novice, da on odstopi, ker je od večine občinskega odbora nezaupnico dobil. Naš dopisnik nam svetuje, naj v dokaz tega sledeče gospe pred sodnijo na pričo poklicati damo: g. N. Schneid vitez v. Treuenfeld, c. kr. dvorni tajnik v kabinetnej kanceliji Nj. vel. cesarja na Dunaji, g. Fr. Kaušek, c. kr. davkarski nadinspektor v Kamniku, g. Janez Debevec,

c. kr. poštar v Kamniku, g. Fr. Močnik, apotekar v Kamniku, g. dr. Maks Samec, zdravnik v Kamniku — in še več se nam jih imenuje, ki bi znali popričati, da je Kecl res sam govoril o svojem odstopu. Mi sicer teh spoštovanih mož menda nikakor ne bomo pred sodnijo na priče klicali, ker menimo, da imajo družega potrebnejega dela, nego da bi morali praznih Keclovih besedj domišljati se, ah vprašamo: kakó g. Kecl do tega pride, da od nas celo po sodnijskem potu zahteva „popravek“ tega, kar je sam razpovedaval in raztrošal po Kamniku? Le stare babe tja v en dan govoré. Nadalje moremo mi, ako hočemo stvar dokazovati, prositi od c. kr. deželnega predsedništva v Ljubljani neko vlogo, ki jo je početkom tega meseca večina kamniškega občinskega odbora podpisala, in jo je tudi celi upravni odbor za oskrbljevanje meščanskega premoženja kamniškega soprodpisal, proseč, naj se razpusti občinski zastop v Kamniku. Iz te vloge bi bilo razvidno, da je bila naša notica ob odstopu g. Keclovem, razen tega, da je imela svoj izvor v govorih g. Kecla samega, tudi meritorno opravičena, ker se pač mej možmi ne dá lahko misliti, kakó more kdo še župan ostati potem, ko je takó eklatantno nezaupanje od večine meščanstva dobil! Sicer pa tudi nij posebno možko, sam govoriti o kakej stvari, in jo razširiti, potlej pa zahtevati „popravkov“. Kako more naš dopisnik misliti, da Kecl le za šalo v resnih rečeh govori? — Iz vsega tu rečenega naj kamniški g. Kecl izprevidi, da v pravdi z nami „sind keine lorbern zu holen“. Namesto da g. Kecl nam in sebi čas jemlje, naj rajši za svoj odstop natančen račun Kamničanom naredi.

— (Pevski zbor ljublj. čitalnice) napravi jutri t. j. nedeljo dne 22. t. m. svoj drugi letošnji izlet in sicer na „Rožnik“, kjer bode točno ob 7. uri pri sv. maši združen z ženskim zborom popeval slovensko mašo Fajgljevo, potem D. Jenkovo „Molitev“, Foersterjevo „Spevajte Bogu“, zadnji dve pesni samo moški zbor. Po končanem cerkvenem opravilu speval bode zbor pod vedrim nekatere narodne pesni. K temu izletu uljudno vabi vsa narodna društva in sploh vse prijatelje narodnega pevski odbor.

— (Cesar) je za stavljenje novega šolskega poslopja pri sv. Marjeti na Dravskem polju daroval 200 gld.

— (V mašnike posvetil) bode ljubljanski knezoškof g. dr. Pogačar dné 23., 24. in 26. julija t. l. štiri bogoslovce tretjega in 14 četrtega leta, in sicer bodo posvečeni sledeči gospodje: J. Azman iz Kropce, P. Beršič iz Loke, Fr. Gregori iz Kranjske Gore, J. Rege iz Poljan, J. Samide iz Kočevja, J. Založkar iz Gorjan, J. Vahsel iz Leskovca, J. Bellec iz Radomelj, A. Bobek iz Ribnice, F. Potočnik iz Železnikov, J. Saksar iz Ljubljane, M. Terček s Črnega Vrha, Fr. Zorec od Št. Lorenca, B. Zupanec iz Radovljice. Gospoda Vahsel in Samide sta bila tudi pri zasedenju Bosne, kjer si je Samide pridobil zlati portepej.

Razne vesti.

* (Oblak se je utrgal) na Varšavsko-Dunavskeje železnici mej postajama Myjskov in Závěry in razdejal sedem mostov, ter skoraj ves železniški tir. Voziti se zdaj ne more.

* (O življenji Blanqui-ja), kate-rega je mesto Bordeaux izvolilo za zastopnika,

a je njega izvolitev francoski parlament ovr-gel s 372 glasi proti 33, vé se to-le: Blanqui boril se je leta 1827 v pariškeje uličnej borbi, ter je bil ranjen. Leta 1832 je bil obsojen v uječo, ker je bil ud društva „Ami du pueple“. Leta 1836 je bil zopet obsojen v temnico, potem pak leta 1839 na smrt, ali potem pomiloščen v uječo za celo življenje. Dne 24. februarja leta 1848 je bil dobil svobodo, ali 15. maja zopet obsojen v uječo na 10 let. Iz Belle Isle je ušel, a ujeli so ga in pripeljali v Lembess. Leta 1859 so ga pomilostili, ali uže drugo leto ga zopet pripravili na 4 leta. Tu je zbolel in zopet pobegnil. L. 1870 so ga zopet zaprli, ter je sedel do zdaj v uječi. Zdaj so ga pomilostili. Blanqui je sedel tedaj vse svoje življenje po uječah.

Tujci.

19. junija:

Pri **Slovanu**: Raak iz Gradca. — Breindl iz Dunaja. — Emike iz Vidma.

Pri **Matiču**: Petter iz Dunaja. — Rosenberg iz Siska. — Rapož iz Kočevja. — Kundegraber iz Gradca. — Kolmek iz Dunaja.

Pri **avstrijskem cesarju**: Reiffenbacher iz Gradca. — Kožel iz Rateč.

Dunajska borza 20. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	50	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	30	„
Zlata renta	77	85	„
1860 drž. posojilo	125	90	„
Akcije narodne banke	828	—	„
Kreditne akcije	260	50	„
London	115	85	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	23	„
C. kr. cekini	5	48	„
Državne marke	56	85	„

Košnja v najem.

V ponedeljek dné 23. t. m. dopoldne ob 9. uri oddajala bode se košnja takozvane Jalenove senožeti v trnovskem mestnem logu v kosovih v najem.

Oni, ki želé kaj vzeti v najem, pridejo naj ob določeni uri na zgoraj imenovano senožet. (287—2)

V Ljubljani, dné 18. junija 1879.

Vsak dan sveži prima-eksportni droži

iz tovarniške rafinerije za spiritne droži v Marofu na Hrvatskem.

Zalógo ima Anton Butscher, trgovina sé specerjskim blagom v Ljubljani, v Florijanovih ulicah št. 7 nova. (278—5)

Prava anaterinina voda za usta

zoper krvavenje zobnega mesa.

Gospodu **J. G. Popp-u**, c. kr. dvornemu zdravniku za zobé, na Dunaji, Stadt, Bognergasse 2.

Vaše blagorodje!

Znajot, da mi je vaša anaterinina voda za usta uže čestokrat pomagala zoper krvavenje mojih zob, prošim vašo blago roduost mi povratno s poštnim povzetjem 1 sklenico vpslati. (41—2)

Štovano

Arnold Hottinger,

oskrbnik na Althofu, pošta Krumpach, čez Wr.-Neustadt.

Zaloge imajo v Ljubljani, vse lekarné kakor tudi gg.: Ant. Krisper, Ed. Mahr, J. Karinger, F. M. Schmitt, V. Petričič, L. Pirkar, P. Lassnik, Terček in Nekrep; v Postojni: J. Kupferschmidt; v Skofjeji Loki: C. Fabiani; v Kočevju: J. Braune; na Krškem: F. Bömes; v Idriji: J. Warta; v Kranji: K. Šavnik; v Litiji: Mühlwenzel, lekar; v Metliki: Matterjevi nasledniki; v Novem mestu: D. Rizzoli in J. Bergmann; v Radovljici: A. Roblek; v Kamniku: J. Močnik; v Črnomlju: J. Blazek; v Vipavi: A. Deperis.